

вчанні. Вона виходить за рамки чинних нормативів, створює нові нормативи особистісно орієнтованої діяльності викладача, нові освітні технології, що реалізують цю діяльність.

Висновок. На підставі порівняння використання технологічного підходу в процесі виробництва і освіти з'ясовано, що внесення технологічних ідей до різних компонентів освіти (зміст, методи, організаційні форми, управління, форми взаємодії педагогів і учнів) спричинило формування й теоретичне оформлення різних видів практик реалізації освітнього процесу. Сучасна педагогічна теорія використовує технологічний підхід у навчанні й вихованні, визнає його доцільність і раціоналізм, однак не допускає механічний переніс виробничої технології в процес освіти. На сучасному етапі можна стверджувати про елементи технологізації навчання й виховання, використання яких забезпечує ефективність освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Атутов П. Р. *Технология и современное образование* / Петр Родионович Атутов // Педагогика. – 1996. – № 2. – С. 37-41.
2. Беспалько В. П. *Слагаемые педагогической технологии* / Владимир Петрович Беспалько. – М.: Педагогика, 1989. – 191 с.
3. Зязюн І. А. *Технологізація освіти як історична неперервність* / І. А. Зязюн // Неперервна педагогічна освіта: теорія і практика. – 2001. – Вип. 1. – С.73-85.
4. Монахов В. М. *Аксиоматический подход к проектированию педагогической технологии* / В. М. Монахов // Педагогика. – 1997. – № 6. – С. 26-31.
5. Пехота О. М., Кіктенко А. З. *Освітні технології: навч-метод. посібник* / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко. – К.: А. С. К., 2000. – 256 с.
6. Прокопенко І. Ф., Євдокимов В. І. *Педагогічні технології: Навч. посібник*. / Іван Федорович Прокопенко, Віктор Іванович Євдокимов. – Харків: Колегіум, 2006. – 2-е вид. 224 с.
7. Селевко Г. К. *Современные образовательные технологии* / Герман Константинович Селевко. – М. Народное образование, 1998. – 256 с.
8. *Технологический поход – веление времени* // Нар. образование. – 1998. – № 9. – С.1

*М. П. Васильєва,
доктор пед. наук, професор
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди*

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ НОРМ І ПРАВИЛ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В статті проаналізовано реалізацію принципу нормативності професійної поведінки педагога через характеристику норм і правил його професійно-педагогічної діяльності. Розкрито специфіку деонтологічного підходу й особливості деонтологічних норм в діяльності представника педагогічної професії

В статті проаналізована реалізація принципу нормативності професійного поведіння педагога через характеристику норм і правил його професійно-педагогічної діяльності. Раскрыта специфика деонтологического подхода и особенности деонтологических норм в деятельности представителя педагогической профессии

In the article realization of principle of normativity of professional conduct of teacher is analysed through description of the standards and rules of his professionally-pedagogical activity. The specific of deontological approach and feature of deontological standards is exposed in activity of representative of pedagogical profession

Актуальність. Деонтологічний принцип нормативності, що є одним з найважливіших у педагогічній деонтології, реалізується в деонтологічних нормах професійно-педагогічної діяльності, основне призначення яких полягає в регуляції взаємин учасників педагогічного процесу (між учителем і учнями, їхніми батьками, вчителем і колегами, представниками керівництва і суміжних спеціальностей, тобто між вчителем і всіма тими, з ким він вступає в безпосередню взаємодію в процесі виконання свої професійних функцій).

До педагога звернена безліч правил, вимог; його навчають принципам діяльності, постійно звертають увагу на необхідність чинити відповідно до його обов'язків. Однак ще не вивчене питання, як саме, в яких категоріях формулює педагог ці правила для себе, що він пам'ятає і що забуває зі списку своїх обов'язків.

У зв'язку з тим, що поняття «належного», «обов'язкового» в педагогічній деонтології – занадто висока абстракція, щоб бути ефективним засобом регуляції відносин між учасниками педагогічної діяльності, необхідну практичну ефективність поняття «належного» здобуває, проектуючись на соціокультурну реальність і здобуваючи вид норм, цінностей, ідеалів, канонів. Так, у деонтологічній нормі концентруються істотні цінності і значеннєві складові належного в діяльності педагога, що зберігають при цьому всі його регулятивні властивості [2].

Проте, деонтологічні норми є категорією слабо дослідженою, особливо відповідно до регуляції поведінки представника педагогічної професії, що зумовлює підвищений інтерес до визначення їх специфіки й характеристики, враховуючи сучасну ситуацію в освітньому процесі.

У зв'язку з цим, **мета статті** полягає у виявленні специфіки деонтологічних норм для професійної діяльності представника педагогічної професії через розкриття проблеми створення й існування норм і правил професійно-педагогічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Якщо уявити собі щоденну роботу викладача, то вона постійно ставить його перед необхідністю вирішення

несподіваних завдань, що не можуть мати однозначного розв'язку. Творчий, ініціативний педагог вирішує ці завдання відповідно до його індивідуальності. Проте, є викладачі, котрі і не думають у складних ситуаціях виявляти самобутність: вони вважають це функцією адміністрації, перекладаючи таким чином і відповідальність за прийняті рішення на представників керівництва.

Однак і в тім, і в іншому випадку мова йде про «поведінку без правил». Може скластися враження, що педагог у складній ситуації чинить у такий спосіб, як підказує йому настрій, що переважає в даний момент, інтуїція. Проте мова йде про професійну діяльність, яка так або інакше за принципом нормативності є чітко регламентованою визначеними правилами. Більшість педагогів знає ці правила і керується ними, як у своїй діяльності взагалі, так і в складній ситуації. Слід навіть стверджувати про необхідність розуміння нормативності поведінки представника педагогічної професії особистістю, котра вирішила присвятити своє професійне життя саме цій діяльності, ще задовго до процесу його безпосередньої професійної підготовки.

На підставі уявлення про належну поведінку (про норми) і в міру накопичення досвіду роботи у свідомо складних умовах професійної діяльності у взаємовідносинах з іншими учасниками педагогічного процесу в педагога виробляється знання про себе, свою відповідність тим уявленням і сподіванням, що висувуються до нього як представника педагогічної професії з боку суб'єктів-носіїв суспільної думки про його професію, і свої професійні можливості у зв'язку з цим.

Поняття «норма» стосовно до діяльності педагога тісно пов'язано з його рисами особистості, індивідуальним стилем засвоєння і присвоєння цієї норми. Можна автоматично, бездумно наслідувати норму як загально-визнаний зразок поведінки, а можна вкласти в неї глибокий особистісний зміст, усвідомивши її як таку, відхилення від якої є протиприродним для конкретної особистості.

Норма – за словниковим визначенням – виступає як загальне правило, яке необхідно наслідувати в усіх подібних випадках; зразок або приклад суспільної поведінки [4].

Щодо людської поведінки можна сказати, що як соціальна норма виступає така поведінка, що відбиває типові соціальні зв'язки і відносини, є характерною для більшості представників даного класу або соціальної групи, схвалюється ними і зустрічається найчастіше. Виробляючи норми своїх взаємин один з одним і своєї поведінки, члени суспільства виходять із уявлень про вищі ідеали і соціальну реальність. І в цьому сенсі об'єктивною реальністю виявляються для них їх уявлення про «належне», про обов'язок як такий, про свої обов'язки і права, і нормативність як категорія специфічної деонтичної сфери суспільної свідомості є відбиттям об'єктивних умов і відносин «належного», що об'єктивно складаються при взаємодії і взаєминах членів співтовариства [1].

Дослідженням нормативної поведінки педагога займається така галузь педагогічної науки як педагогічна деонтологія, що й представляє собою узагальнену систему принципів, норм, вимог, яким повинна відповідати поведінка педагога в умовах професійної діяльності, тобто педагогічна деонтологія формує систему вимог професійного та особистісного порядку, висвітлює етичну сторону поведінки педагога з позицій належного і специфіка її полягає в тому, що вона розглядає поведінку в практичній діяльності через поняття повинності, належного ставлення педагога до учасників педагогічного процесу (учнів, їх батьків, колег та інших), до професійної праці. При цьому професійна поведінка педагога розглядається відповідно до його моральних цінностей [2].

Деонтологічна норма як смислообраз належного в діяльності і поведінці педагога несе в собі досвід раціонального орієнтування в професійному просторі і сприяє функціональній адаптації до істотних закономірностей життєдіяльності педагогічного середовища. Регулюючи зовнішнє виявлення поведінки представників педагогічної професії, деонтологічні норми самі існують не в зовнішньому соціальному світі, а, в першу чергу, у свідомості педагога. Складаючи зміст його внутрішнього життя, вони спроектовані на внутрішній простір індивідуального «я» і існують у ньому, пов'язуючи між собою внутрішній і зовнішній світ єдиними нормативними узами [1].

Слід відзначити, що на основі загальноприйнятих соціальних норм формуються специфічні професійні норми, що визначають форми взаємин і дій людей у реальній діяльності в процесі здійснення ними професійних функцій, у спілкуванні в професійній сфері. Так, професійна зрілість педагога багато в чому визначається ступенем засвоєння еталонних вимог до професійно-педагогічної діяльності на кожному етапі розвитку його особистості. Ці еталонні вимоги втілюються в професійно значущих якостях, що виступають субстратом професійного розвитку особистості педагога. Джерелом формування таких еталонів є вироблені педагогічною наукою і суспільною практикою норми професійної поведінки педагога, його власний досвід і знання, що здобуваються в процесі спеціального навчання і взаємодії з соціальним середовищем. Таким чином, із соціальних норм можна виділити норми загальнолюдські (норми, що регулюють поведінку всіх людей незалежно від їхнього соціального стану, професії, психологічних особливостей) і професійні норми (норми, що регулюють відносини людей у їхній професійній діяльності). Адже в професійній діяльності і поведінці педагога загальнолюдські норми здобувають риси особливої цінності, обов'язковості.

Щоб завжди відповідати соціальним очікуванням, педагогам необхідно постійно формувати суб'єктивні еталони професійної поведінки, що базуються на сукупності нормативних вимог. Таким чином, можна зробити висновок про те, що професійні норми педагогічної діяльності як історич-

но сформовані або встановлені стандарти професійної поведінки і діяльності є сукупністю нормативних вимог до представника педагогічної професії й мають свою специфіку. Так, у сфері професійної поведінки педагог повинен, безумовно, виконувати встановлені норми, формалізовані і закріплені в різних нормотворюючих документах (законах, статутах, положеннях, інструкціях, правилах тощо), що регламентують його діяльність і висуваються як об'єктивно існуючі вимоги до його поведінки і особистості, на чому наголошував і засновник педагогічної деонтології російський вчитель-педагог К. Левітан [7].

Тому в педагогічній діяльності на представника цієї найгуманнішої професії поширюються й спеціально розробляються правові норми у формі закону або іншого державно-адміністративного нормативного акта, котрі містять чіткі диспозиції, що визначають умови застосування даної юридичної норми, і санкції, здійснювані відповідними органами, тобто правові норми – це норми формалізовані.

У зв'язку з цим, Закон України «Про освіту» у статті 54 підкреслює, що педагогічною діяльністю можуть займатися особи з високими моральними якостями, які мають відповідну освіту, професійно-педагогічну підготовленість, фізичний стан яких дозволяє виконувати службові обов'язки [5]. А стаття 56 безпосередньо містить перелік тих норм діяльності педагога, що є вираженням його професійного обов'язку:

- постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру;
- забезпечувати умови для засвоєння навчальної програми на рівні вимог щодо змісту, рівня та обсягу освіти, сприяти розвиткові здібностей тих, кого навчають;
- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до принципів загальнолюдської моралі та правди, справедливості, відданості, гуманізму...;
- виховувати у дітей та молоді повагу до батьків, жінок, старших віком, народних традицій...;
- готувати учнів та студентів до свідомого життя...;
- додержуватися педагогічної етики, моралі, поважати гідність дитини, учня, студента;
- захищати від фізичного, психічного насильства...

Проте, не менш важливим для представника педагогічної професії виявляється засвоєння й усвідомлення знань, а також обов'язкове виконання норм, що зберігаються в даній соціокультурному середовищі у вигляді уявлень і традицій, тобто в сфері неформалізованих відносин. Якщо формалізовані норми свідомо культивуються державою (оскільки й чітко розробляються й контролюються її представниками), то неформалізовані норми передаються у формі традицій, стереотипів масової свідомості, звичаїв через сімейне виховання, народну педагогіку. Людина, що вирішила

присвятити своє професійне життя виконанню функцій педагогічної діяльності, безперечно повинні добре знати і усвідомлювати на рівні обов'язків ці неформалізовані норми [3].

Як правило, неформалізовані моральні норми, що регулюють поведінку педагога в суспільстві, його ставлення до інших людей, до суспільства взагалі і до себе зокрема, визнаються видом соціальних норм, виконання яких забезпечується як силою суспільної думки, так і внутрішнім переконанням на основі прийнятих у даному суспільстві уявлень про добро і зло, справедливість і несправедливість, чесність і безчестя, належне і засуджуване [10; 11].

Дотримання моральних норм забезпечується силою суспільної думки, морального обов'язку особистості. Хоча моральна норма розрахована на добровільне виконання, її порушення все-таки спричиняє моральні санкції (негативна оцінка й осуд поведінки людини, спрямований духовний вплив), сутність яких полягає в моральній забороні робити подібні вчинки в майбутньому, що адресована як конкретній людині, так і всім оточуючим. Крім того, порушення моральних норм може викликати крім моральних санкцій іншого роду (дисциплінарні або передбачені нормами громадських організацій). Моральна санкція, таким чином, підкріплює моральні вимоги, що містяться в моральних нормах і принципах.

Отже, норми моралі через свій аксіологічний характер не є суворо обов'язковими, надають право широкого вибору і санкціонуються винятково суспільною думкою, однак щодо вимог, які висуваються до педагогів, що працюють в умовах ризику і під час виконання професійних функцій можуть впливати і визначати життям і долю майбутнього покоління, набувають обов'язкового характеру і забезпечуються адміністративними або юридичними санкціями. Саме в цьому виявляється специфіка деонтологічної норми поведінки педагога, що за своїм змістом і основою є моральною, проте за наслідками порушення може здобувати юридичний аспект.

Професійна поведінка педагога ґрунтується на моральній поведінці. Педагогічна енциклопедія трактує моральну поведінку як поведінку, обумовлену моральними нормами і принципами, що регулює стосунки людей у певному суспільстві. Важливою умовою виховання моральної поведінки є формування моральної свідомості, моральних понять і моральних почуттів. Формування моральної свідомості, моральних понять допомагає особистості обирати правильну лінію поведінки [8]. Керуючись у своїй поведінці і діяльності обов'язком, педагог враховує вимоги, встановлені для нього суспільством, бере до уваги можливу реакцію з боку суспільства, професійної групи, учнів, інших учасників педагогічного процесу на виконання або невиконання ним свого обов'язку. Разом з тим, він чинить вільно, свідомо, добровільно.

Свідомою основою, що регулює поведінку, вимоги до професійних і особистісних якостей педагога і звичка до належної поведінки не суперечать

чать, а доповнюють одне одне. Таким чином, професійна поведінка педагога є системою дій і вчинків педагога в різних ситуаціях. Вона включає нормативний і особистісний компоненти, що взаємодіють один з одним і реалізуються в його професійній діяльності у виконанні певних функцій.

Відображення нормативних вимог, усвідомлених професійних норм дозволяє педагогу повніше й адекватніше сприймати педагогічну дійсність, вільно в ній орієнтуватися, виробляти потрібну стратегію і тактику, плани і цілі професійної діяльності, свідомо регулювати свою поведінку. За допомогою принципів і норм, що є умовою, продуктом і засобом пізнання, педагог формує ставлення до себе як до професіонала, до інших учасників педагогічного процесу, через їх призму оцінює всі факти педагогічної реальності.

Задовго до введення терміна «деонтологія» деякі вимоги до професійної поведінки педагогів формувалися філософами і педагогами, виходячи з конкретної соціально-історичної ситуації. Історично принципи і норми деонтології залежали від рівня соціально-економічного розвитку, від суспільно-політичного ладу, способу життя, менталітету народу, його національних і релігійних традицій, що вказує на те, що деонтологія завжди була органічно вплетена в систему духовної культури.

Сформовані в даному суспільстві політичний лад, соціально-економічні відносини, національні і релігійні традиції багато в чому визначали зміст і цілі системи освіти і відповідно ті або інші вимоги до особистості педагога, його професійної поведінки. Так, педагогічна діяльність у рабовласницькому суспільстві мала популярність і велике суспільне значення. До людей, обраних на посаду вихователя молоді, висувалися вимоги, що регламентують їх вчинки щодо держави і вихованців. Учителі повинні були загартувувати молодих людей фізично, готувати їх до захисту прав і власності рабовласників, виховувати в душі презирства до праці і людей праці – рабів.

У розумінні Авіценни (Ібн Сіна) педагог повинен бути розумним, релігійним, досвідченим у навчанні дітей, гідним, спокійним, далеким від комічних витівок, не схильним до легкомудства; він не повинен бути твердим або нудним, а навпаки, добрим і розуміючим, доброчесним, охайним і коректним. Він один з тих, хто веде націю, хто засвоїв вищі моральні принципи, коректні манери, прийняті в суспільстві.

На думку Конфуція (Кун-Цзи) хороший учитель повинен насамперед бути відданий своїй справі; мати великі і досконалі знання, щоб учень міг отримати користь, прилучаючись до них. Крім того, для успіху педагогу необхідно любити своїх учнів, добре їх знати, розуміти їхні психологічні особливості, міркувати про більш досконалі прийоми і способи передачі знань і, нарешті, виробити з цією метою ефективну методику. Головною прикметою доброчесного педагога, на погляд Конфуція, є постійна турбота про розвиток учнів у процесі навчальних занять. Педагог повинен мати та-

кож тверді політичні переконання, у стосунках з іншими людьми виявляти скромність і розсудливість, безкорисливо передавати знання, пояснювати жваво і невимушено, піклуватися про особисту моральність і про відповідність вчинків словам.

Сократ стверджував, що мистецтво вчителя не в тому, щоб повідомити учню готові факти, а в тому, щоб розбудити в нього прагнення до істини, розвитку самостійного мислення. На думку Сократа, мистецтво викладання є «господнім покликанням». Філософ характеризував мистецтво вчителя як високе, звертав увагу на те, що, крім покликання, воно вимагає спеціальної підготовки. Саме Сократ свого часу започаткував клятву «вчителя і вихователя», що нашими сучасниками названа Клятвою Сократа. У ній містяться вимоги, яким намагався відповідати великий педагог, і виявляв готовність у будь-який час вимірювати себе за «масштабами, що містилися в ній».

Якою повинна бути поведінка педагога і як йому необхідно відноситися до своїх професійних обов'язків, указував великий чеський педагог Ян Амос Коменський, що довгий час керував братською школою при християнській громаді «чеських братів». Надаючи великого значення вчителю і відносячись до цієї професії з повагою, автор вважав посаду вчителя «настільки чудовою, як ніяка інша під сонцем» [6]. Учителю, на його думку, повинен бути чесним, наполегливим, гуманним, терплячим, широко освіченим. Разом з тим, великий педагог наголошував, що професія педагога накладає і великі обов'язки.

На думку К. Ушинського [9], вчитель повинен мати глибокі знання, тверді переконання і щиро любити дітей, бути практичним психологом. Він закликав вивчати закономірності, з яких випливають норми професійної поведінки педагога. Студентам педагогічних інститутів, вважав К. Ушинський, необхідно не тільки відпрацьовувати засоби педагогічної техніки, але і робити визначені дії на практиці. Потім усім разом обговорювати помилки та досягнення своїх колег і тим самим приходити до визначених висновків. Викладачу повинен бути притаманний щоденний творчий пошук, вирішення різноманітних педагогічних ситуацій як безпосередньо на заняттях, так і мислительно, вибір оптимальних засобів у системі педагогічної майстерності для вирішення будь-яких проблем.

Слід зазначити, що центральною підставою системного уявлення про професійну поведінку педагога є поняття «професійної значущості» як ставлення до своєї професії, праці, людей, природи, речей, так і певної системи мотивів, форм і способів професійно-рольової поведінки, в якій ці відносини реалізуються. Поняття «професійно значущого» поєднує внутрішнє і зовнішнє та припускає в собі діалектику суб'єктивізації й об'єктивізації. Воно виділяє і конкретизує головне в предметному змісті мотивації і регуляції поведінки педагога, а якості особистості, включені в процес професійної діяльності, впливають на ефективність її виконання за основними параметрами: продуктивності, якості, надійності.

Виходячи з положення про педагогічну поведінку як про рефлексивне управління навчальною діяльністю, на сучасному етапі науковці виділяють три групи якостей особистості, що мають для педагога професійну значущість:

- здатність розуміти внутрішній світ іншої людини;
- здатність до активного впливу на того, кого навчають;
- емоційна стійкість, тобто здатність «володіти собою».

У діяльності педагога повинні здобувати особливе значення ті норми і принципи моралі, що необхідні для успішного виконання професійних завдань. Педагог повинний володіти не тільки спеціальними знаннями і визначеною майстерністю, але й сумою морально-психологічних якостей, без яких його професійна діяльність буде безрезультатною. Відсутність цих якостей може слугувати однією з моральних основ заборони окремим особистостям займатися педагогічною діяльністю.

Для представників педагогічної професії всі норми професійної поведінки у взаємовідносинах з іншими учасниками педагогічного процесу можна представити у вигляді норм-рамоч, що жорстко регламентують поведінку педагогів у сьогоденні, і норм-ідеалів, що проєктують найбільш оптимальні моделі професійної поведінки на майбутнє. Саме норми-ідеали є тими орієнтирами, ідеальними уявленнями про поведінку представника педагогічної професії, без яких не можна говорити про прогрес або взагалі про будь-який розвиток щодо професійної діяльності педагога. В свою чергу норми-рамки містять у собі норми-заборони і норми-обов'язки. Важливо відзначити, що ступінь співвідносної значимості тих або інших професійних норм для різних педагогів є різною, що й виявляється в тому суб'єктивно-практичному відношенні до них конкретного педагога, котрий прийнято називати ціннісною орієнтацією.

Висновок. Отже, норми професійної поведінки представника педагогічної професії є завжди історичними і конкретними. Вони виробляються самими людьми відповідно до умов і вимог реального життя і діяльності, відповідно до своїх уявлень про належне, припустиме, можливе, ціннісне, бажане. Таким чином, у професії педагога повинне бути чітко визначене коло вимог, що були б для нього обов'язковими, оскільки від них залежить ефективність його праці. Специфіка деонтологічних норм професійної поведінки педагога в умовах його педагогічної діяльності полягає в моральному змісті вимог до поведінкового і особистісного чинника, наслідки невиконання яких можуть мати правових характер (від адміністративного до кримінального).

Список використаних джерел

1. Антология мировой философии: в 4-х т. – М.: Мысль, 1969. – Т.1. – Ч.2. – 578 с.
2. Васильева М. П. Основы педагогической деонтологии: Навчальний посібник. – Х.: Нове слово, 2003. – 200 с.
3. Васьнович Г. П. Морально-правова відповідальність педагога (георетико-методологічний аспект). Монографія. – Львів, 1997. – 163 с.

4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.
5. Закон України «Про освіту» // Голос України. – 1996. – 25 квіт.
6. Коменский Я. А. Избранные педагогические сочинения / Я. А. Коменский. – М.: Учпедгиз, 1955. – 651 с.
7. Левитан К. М. Основы педагогической деонтологии / К. М. Левитан. – М.: Наука, 1994. – 192 с.
8. Педагогическая энциклопедия / Под ред. И. А. Каирова: В 4-х тт. – М.: Советская энциклопедия, 1968. – Т.4. – 912 стлб.
9. Ушинский К. Д. Человек как предмет воспитания. Опыт педагогической антропологии: Избр. пед. соч.: В 4-х т. / К. Д. Ушинский. – М.: Педагогика, 1976. – Т.1. – С.5-19.
10. Философский энциклопедический словарь / Е. Ф. Губский, Г. В. Ковалева, В. А. Лутченко. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 576 с.
11. Філософський словник / За ред. чл.-кор. АПН УРСР В. І. Шинкарука. – Київ, 1973. – 600 с.

*І. І. Костикова,
доктор пед. наук, професор,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди*

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ: МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У роботі розглядається проблема підготовки вчителя іноземної мови для початкової школи з використанням мультимедійних технологій.

В работе рассматривается проблема подготовки учителя иностранного языка для начальной школы с использованием мультимедийных технологий.

The problem of foreign language teacher's professional training with multimedia technologies is analyzed in the article.

Постановка проблеми. Питання професійної підготовки студентів «вимагає перегляду традиційного змісту підготовки вчителя. Ідеться про розроблення нових теоретико-методологічних засад формування педагога нової генерації, здатного до реалізації освітньої політики як головної функції держави», – наголошує В. Г. Кремень [3, с. 93]. Найактуальнішою проблемою залишається впровадження інформаційно-комунікаційних технологій при підготовці майбутніх вчителів. Така підготовка, підкреслює В. Г. Кремень, «має бути наскрізною протягом усього періоду навчання. Вона не повинна зводитися до набуття студентами операторських навичок, а має передбачати засвоєння інформаційних технологій навчання. Очевидно, що в кожному педагогічному ВНЗ потрібно розробити програму інформатизації та комп'ютеризації навчального процесу. Зміст такої програми мав би включати кадрове, матеріально-технічне і програмно-методичне